

Konu 15: Yaşlılıkta Onkolojik Hastalıklar

1.Yaşlılıkta Onkolojik Hastalıklar

1.1. Kanserin Etyolojisi

Kanserin oluşmasında birden fazla etken rol oynar. Kansere neden olan başlıca etkenler; virüsler, toksik kimyasal maddeler, radyasyon, hormonlar, genetik ve ailesel özellikler, diyet faktörü, fiziksel yaralanma ve genel enfeksiyonlardır.

prognozu etkilemektedir.

1.3. Kanser Türleri

1.3.1. Akciğer Kanseri

1.3.2. Meme kanseri

Dünyanın her yerinde kadınlar arasında yaygındır. Erkeklerde ender görülür. Meme kanseri kadınlar yaşlandıkça (özellikle 40 yaştan sonra) yaygınlaşır, en çok 60-70 yaş arası kadınlarda rastlanır. Erken tanı sayesinde birçok kadın ölümcül olabilecek bu hastalıktan kurtulabilir. Meme kanseri hem sık görülmesi hem de ölümcül bir hastalık olması nedeniyle sağlıklı kadınlarda bile endişe yaratan bir durumdur. Meme kanserine erken tanı konulduğunda beklenen yaşam süresi uzatılabilmekte ve tamamen iyileşme sağlanabilmektedir. Memedeki kitlelerin yaklaşık %80-90'ı kadınların kendileri tarafından fark edilmektedir. Bu nedenle erken tanı ve kendi kendine meme muayenesi (KKMM) ile kitle taraması bu hastalık için önem taşımaktadır.

Meme Kanserinin Belirtileri

- Memenin herhangi bir yerinde birkaç haftada geçmeyen bir acı
- Memede ya da memeye yakın kol altında şişlik ya da kalınlaşma
- Genel olarak memenin büyüklüğünde ya da şeklinde değişiklik
- Meme başında yumuşaklık ya da akıntı
- Meme başının şeklinde ya da konumunda değişiklik
- Meme derisinde (Portakal kabuğu şeklini almak.)

Meme Kanserinde Risk Faktörleri

- Ailesinde meme kanseri öyküsü olanlar
- Doğum yapmayanlar ya da 30 yaşından sonra doğum yapanlar
- Bir memesinde kanser görülünler
- Erken menopoza girenler
- Menopozdan sonra östrojen yerine koyma tedavisi görenler

Erken Tanı İçin Yapılması Gerekenler

20-39 yaş arası kadınların;

- Ayda bir kendi kendilerine meme muayenesi yapmaları,
- Her üç yılda bir hekim tarafından muayene edilmeleri gerekmektedir.

40 yaş ve üzeri kadınların;

- Ayda bir kendi kendilerine meme muayenesi yapmaları,
- Yılda bir kez doktor tarafından muayene edilmeleri,
- Doktor önerisine göre 1-2 yılda bir mamografi çektirmeleri gerekmektedir.

1.3.3. Mide Kanseri

1.3.4. Mesane Kanseri

1.3.6. Kolorektal (Kolon ve Rektum) Kanseri

1.3.9. Rahim Kanseri

1.3.10. Prostat Kanseri

1.4. Kanserde Belirti ve Bulgular

Kanserin belirti ve bulguları köken aldığı doku ve organlara göre değişir. Hatta bazen hiç belirti ve bulgu vermeden kontrol muayenelerinde kanser tanısı konulabilir. Kanserde genel belirti ve bulgular aşağıda sıralanmıştır:

- Vücudun herhangi bir yerinde bir kitle
- Ses kısıklığı veya belirli bir sebebi olmayan geçmeyen öksürük
- Göğüs ağrısı
- Kemik ağrısı
- Yutma güçlüğü
- Hazım bozuklukları
- Kol ve omuz ağrısı
- Baş ağrısı
- Aşırı kilo kaybı, ani zayıflama ve iştahsızlık
- Sarılık
- Vücutta ben ve siğillerde değişimler
- Dışkılama ve idrar alışkanlıklarında değişiklikler
- İyileşmeyen yaralar
- Vücut deliklerinden kan veya anormal sıvı gelmesi (makat veya rahimden gelen anormal kanama veya akıntılar). Bu bulgular her zaman kanser demek değildir. Ancak nedenlerinin belirlenmesi için mutlaka bir doktora başvurmayı gerektirirler. Kanser bulaşıcı bir hastalık olmayıp erken tanısı ve tedavisi mümkün bir hastalık grubudur.

1.5. Kanserde Kullanılan Tanı Yöntemleri

Kanserde Tanı Yöntemleri

- Anamnez
- Fizik muayene
- Tam kan sayımı
- Kan biyokimyası
- Akciğer grafisi
- Tümör markerleri
- Mamografi
- Sintigrafi
- Endoskopi
- Görüntüleme yöntemleri (tomografi, ultrason, manyetik rezonans)
- Tümör Markerleri (Kanserli hastaların değerlendirilmesinde son yıllarda büyük ilgi görmeye başlayan tümör markerleri tümör tarafından yapılan veya en azından tümörün varlığı ile yakından ilgili çeşitli maddelerdir; hormonlar, enzimler, immüoglobülinler, tümörle ilgili antijenler gibi.).

2.1.3. Kemoterapinin Yan Etkileri ve Bakım

Enfeksiyon:

Trombositopeni:

Anemi:

Yorgunluk:

Bulantı-kusma:

Mukozit ve stomatit:

İştahsızlık:

Diyare:

Konstipasyon:

Saç dökülmesi (Alopecia)

Kanserli Hastada Ağrı

Ağrının değerlendirilmesi;

- Ağrının yeri, şiddeti, niteliği, başlangıç saati ve süresi,
- Ağrıya yol açan nedenler,
- Ağrıyı artıran nedenler,
- Ağrının nasıl giderileceği belirlenmelidir.

Ağrı ölçekleri, ağrının subjektif değerlendirilmesini sağlar. Ağrı ölçümünde basit tanımlayıcı ölçek kullanılabilir.

3.4. Kanserden Korunma ve Erken Tanının Önemi

Kanserin önlenmesinde 10 önemli tedbir şöyle sıralanıyor:

- Sigara kullanmayın.
- Anne karnındaki bebeği ilaç, kimyasal maddeler, toksinler ve radyasyondan koruyun.
- Çalışma ortamındaki zararlı maddelerden sakının.
- Gereksiz radyolojik tetkiklerden kaçının.
- Gereksiz ilaç kullanımından uzak durun.
- Güneş ışığının zararlı etkilerinden korunun.
- Düzenli egzersiz yapın.
- Yüksek kalorili diyet ve katkı maddelerinden uzak durun.
- Alkolden uzak durun.
- Böcek ilacı ile diğer tarım ilaçlarından uzak durun.